

FALNE FRONTJEMPERE

fra Trøndelagsfylkene

Under den 2. verdenskrig var det ca. 15000 nordmenn som meldte seg frivillig for å stoppe kommunismens fremmarsj mot vest.

Ca. 6000 av disse deltok i harde kamper på ulike avsnitt på østfronten. Over 900 mann falt eller ble savnet, derav mer enn 100 fra Trøndelag.

Listen er neppe helt korrekt, men så fullstendig som det har vært mulig å fremstille den pr. mai 1998.

Utarbeidet av:

Knut Baardseth, John Sandstad, Trygve Rønning og Rolf Collin Nielsen.
*Salges i Trondheims Politiskeskjerm, som ikke regnes
 her falt egne frontkjempere avsl med stor
 vaktun omstyr byse. (nr 103) Østtrønd*

Falne frontkjempere fra Trøndelagsfylkene

Ordet frontkjemper er etterhvert blitt synonym for de som under den 2. verdenskrig meldte seg frivillig til kamp i håp om å stoppe kommunismens fremmarsj mot vest-Europa. De første meldte seg allerede i februar 1941. Meget kan tyde på at den politiske motivering for disse må ha vært av en annen karakter, enn for de som meldte seg etter at Tyskland var kommet i krig med det kommunistiske Sovjetsamveldet, og etter at Finland gjenopptok den såkalte «fortsettelseskrigen» etter sitt nederlag i vinterkrigen 1939-40. Det var først på dette tidspunktet at en kan snakke om en masseoppslutning. Bortsett fra noen ganske få som tjenestegjorde i den tyske Kriegsmarine, Wehrmacht og Luftwaffe, så ble alle nordmenn rulleført i Waffen-SS (hvilket ikke må forveksles med *Algemeine SS*). Det meldte seg stadig nye frivillige, også etter at tyskerne krigslykke på østfronten hadde snudd og fått karakter av bitre forsvarskamper etterhvert som de ble overrent av de russiske overallige styrker.

De norske frivillige fordelte seg på flere frontavsnitt. Slik ligger det falne nordmenn begravet mange steder langs østfronten, som hadde sin største utstrekning fra langt nord i Finland til Kaukasus i syd.

Det ble alltid satt meget inn på å få med seg sine sårete og døde. Under fremmarsj var dette i de fleste tilfeller ikke så vanskelig. Anderledes kunne det derimot være under retrett. Men også da var det en æressak å få med seg sine kamerater så langt det var mulig. Det fortelles om mange tilfeller hvor slike redningsaksjoner førte til ytterligere tap.

Vår det mulig, så ble de falnes hvilesteder alltid markert på en ærefull måte, oftest med et kors eller dødsrunе med navn og personlige data. Under fremmarsj, under stillingskrig eller når det ellers var liten bevegelse i frontlinjene, ble det gjerne anlagt større og velordnede gravfelt. Dette var f.eks. tilfelle for Den norske Legion. Denne krigskirkegård lå i Krasnoje Selo, like syd/vest for Leningrad (nåv. St. Petersburg). Det første Skikompaniet, som senere utviklet seg til Skijegerbataljonen, hadde sin gravplass på divisjonens æreskirkegård ved Rovaniemi. Den 25. og 26. juni 1944 falt 121 nordmenn på Kaprolat og Hasselmannshøyden. De ble nedkjempet av et sovjetisk regiment. Man vet fremdeles intet om de falnes videre behandling.

Pansergrenaderegiment «Norge» gravla mange av sine falne på divisjon «Nordlands» gravplass ved landsbyen Begunizy, omtrent midtveis mellom St. Petersburg og Narva. Da dette avsnittet ble oppgitt ultimo jan. -44, ble det anlagt ny hovedgravplass ved Narva.

Når det gjelder divisjon «Wiking» (dermed også regiment «Nordland», som ikke må forveksles med den senere divisjon «Nordland») så er det mange spredte gravsteder, men det var en større gravplass ved Uspenskaya i Ukraina.

På en æreskirkegård ved Wien ligger 7 norske Røde Kors-søstre begravet.

Forøvrig vil det ligge mange nordmenn på gravsteder i tilknytning til feltlasaretter, andre lasarekker og sykehus i Tyskland og Østerrike, likeledes i Toila i Estland, Riga i Latvia, og andre steder. En fullstendig oversikt er vanskelig å ha, idet de aller fleste graver ble utplanert etterhvert som de sovjetiske styrker rykket frem. Allikevel kan noen av disse stedene fortsatt påvises. Noen er også satt i stand i de senere år.

Falne frontkjempere fra Trøndelagsfylkene

I det følgende er benyttet forkortelser for angivelse av hvilke enheter den enkelte tilhørte.
De vil være å forstå slik:

- Wiking = Divisjon «Wiking». For nordmenn ville dette i de fleste tilfeller bety Regiment «Nordland», men det var nordmenn også i andre av divisjon Wikings regimenter.
 Norge = Pansergrenader-reg. «Norge».
 1/Norge = 1. kompani av ovenstående regiment (evtl. et annet regiment el. bataljon).
 Leg. = Den norske Legion.
 Skikp. = Det skikompani som var i Finland før ski-bataljonen ennå var etablert.
 Skibat. = Den skijegerbataljon som ble etablert etter ovenstående kp.
 1.Polkp. = Det var i det hele 3 norske politikompanier etter hverandre. Dette angir hvilket nummer i rekken. 1.kp. var tilsluttet Den norske Legion. De to øvrige var tilsluttet Skijeger-btl.
 Leg.o.a. = Dette er anført i et tilfelle hvor vedkommende etter sin tjeneste i Legionen deltok i andre enheter uten at det er kjent i hvilken enhet han falt.
 RKS = Røde Kors-søster.

Listen omfatter 111 navn. Det er å beklage at den vil være befeftet med mangler og dessverre kanskje også med noen feil. Særlig savnes opplysninger om tjenestegrader og utmerkelser, samt om de mange som også hadde deltatt i kampene mot tyskerne i Norge før 10.6.1940. En er derfor takknemlig for korrekksjoner. Slike kan sendes Trondheim Politimuseum.

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
AABAKKEN, Bjørn	Levanger	01.03.23	23.11.44	Norge	Såret i Polen, død på lasarett i Wien. Gravlagt Madling
AALBORG, Ragnvald Sigurd	Trondheim	03.05.08	23.08.44		Schafenwiese, Østpreusen
AAS, Alfred	Frol, Levanger	01.01.10	25.06.44	Skibat.	Karelen
ALSTÅD, Halfdan	Trondheim	05.05.20	01.08.42	Wiking	Jeegarlykelskaja Malgobek, Kaukasus
ASPEN, Trygve Bergsvéin	Trondheim	16.06.22	21.11.42	Leg.	Gongosi ved Leningrad. Deltok i 1940 som befalsskolelev i kampene i N.Trøndelag. Gravlagt: Krasnoje Selo, Ehrenfriedhof, felt D, rekke 2, grav 14.
ASPÅS, Kåre Martin	Trondheim	22.01.22	20.01.45	1.Polkp.	Var dimittert fra Legionen 07.04.43, meldte seg på ny.
AUNE, Kjell	Trondheim	27.10.19	18.09.44	Norge	Meldte seg i april 44 til «Norge». Meldt savnet i Baltikum.
BECKSTRØM, Asbjørn	Trondheim	26.01.21	05.09.42	Wiking	Savnet 05.09.42. Døde i russisk fangenskap februar 44.
BRATTENG, Sturla	Strinda, Trondheim	21.09.26	25.06.44	Skibat.	Karelen. Navnet Bråteng også benyttet.

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
BØKSETH, Bård Olav	Snåsa	10.12.22	29.11.42	14/Leg.	Leningrad. Døde på lasarett i Krasnoje Selo. Gravlagt samme sted felt D, rekke 2, grav 23. Sannsynlig avkom. fra 1. Polkp. ✓
BØRSTING, Kåre	Trondheim	17.04.23	25.06.44	Skikp. Skibat.	Ble såret ved Kaprolat. Tok seg over til Hasselmann, hvor han falt. - Ustuf.
DAHL, Rolf	Trondheim	05.08.25	05.02.44		Døde på lasarett i Oslo. Hjernehinnebet. Rtf.
DAHLBERG, A.	Trondheim			Wiking	Kan være en forveksling med Dalhaug.
DAHLSTRØM, Birger Engen	Sør-Trøndelag?	21.04.03	17.01.43	Leg. 1.Polkp.	Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo. Felt E, rekke 3, grav 40. ✓
DALHAUG, Arvid	Trondheim	08.10.20	22.11.42	Wiking	Kaukasus.
DÜNKELBERG, Rolf	Trondheim	16.09.20	06.02.44	Wehrm.	Student NTH/Bygg. Tysk statsborger.
DYRENDAL, Arnulf Bjarne	Rissa	03.12.14	15.04.42	Leg.	Leningrad. Døde på krigslasarett 9/28 ved Nikolskoje (60 km. syd for Leningrad), hvor også gravlagt. Rekke 16, grav 276. Jernkorset. ✓
ENGEN, Ørnulf	Trondheim	28.01.16	15.01.44	1.Norge Skibat. 2.Polkp.	Karelen. Stud.Med. Lege både under kampene i Norge 1940 og på Østfronten.
ERIKSSON, Georg Waldemar	Trondheim	22.04.19	13.04.42	3/Leg.	Uritz, Leningrad. Sete Gravlagt Krasnoje Selo, rekke 1, grav 18. ✓
EVJU, Odd Andersen	Levanger	06.12.12	18.02.42	Wiking	Dobrowolje.
FALCK, Johan Henrik	Trondheim	03.11.02	45?		Saynet. Sovjetisk fange?
FALSTAD, Olav	Stjørdal	08.08.20	17.10.42	3/Leg.	Savnet ved Leningrad. Døde iflg. sovjetiske opplysninger på hospital 18.03.44. ✓
FJELLMO, Kåre	Orkdal	21.09.21	17.11.43	Norge	Død av lungebetennelse på lasarett. Gravlagt Standortfriedhof Sterbohol/Prag.
FJELDSETH, Steinar 3/Norge	Trondheim	24.07.25	27.02.44	Leg.	Narva.
FJESETH, Ole Sesseng	Trondheim	19.03.18	01.02.44	Norge	Jamburg. AT/Prem.løyt. Førerg. Ustuf. i Staben for og troppf. II bat.Norge, sjef for Bat.s svømmevogner. Befalsskole 37-38.
FOSSEN, Oddvar	Stjørdal	25.08.15	29.10.42	Leg.	Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo, felt E, rekke 2, grav 25. ✓
FRIDÉN, Gard	Trondheim	02.03.25	25.06.44	3/Skibat.	
FØLLING, Jørgine	Følling, Steinkjer				Hj. pleier Røde Kors, Dnjepropetrowsk, Kissloowodsk. Døde før egen hånd i søsterdrakt kort etter freden. (Blindheim side 233).

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
FØLSTAD, Sverre	Heimdal	04.11.21	18.12.44	?	
GARMAKER, John	Trondheim	?	09.44	Leg.?	Dødsdato stemmer ikke med Legionen. Overført til annen enhet? 2
GILDE, Carl	Trondheim	07.11.06	14.04.42	3/Leg.	Urizk, Leningrad. Gravlagt i Krasnoje Selo rekke 2, nr. 21. - Uscha. Norsk underoffiser. Deltok i kampene i Norge 1940. ✓
GISVOLD, Olav Fridtjof	Trondheim	04.02.97	21.05.44	1/Skibat.	Kurkiärvi, Finland. Sepsis. Gravlagt Norvajärvi v/ Rovaniemi Grutteil 6 Namentafel 5.
GLASØ, Gunvald	Trondheim	12.09.20	04.12.42	Leg.	Gongosi, Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo, felt F, rekke 1, grav 6. ✓
GRANDE, Arvid	Verdal	18.06.20	23.07.42?	14/Leg.	Usikre opplysninger. Kanskje 44? ?
GRAABRÆK, Ole Kristian	Støren	14.08.24	10.09.43	Skibat. 2.Polkp.	Såret under bombeangrep. Splinter i lår og lunge. Døde 4 dager senere.
GRIMSMO, Anders	Vinjeøra	06.02.25	25.06.44	Skibat.	Karelen.
GRØNNING, Johannes	Strinda, Trondheim	31.01.20	14.06.44	Marinen	Nord-Norge
GURSTAD, Tor	Bangsund Namsos	31.01.24	06.05.44	Leg. 5/Norge	Narva. Død på lasarett i Riga. Gravlagt Heldenfriedhof der. Senere utplanert. Nu bare sivil.
HAGEN, Martin K.	Melhus	05.10.17	27.12.42	Leg. 1.polkp.	Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo, felt E, rekke 2, grav 26. grav 36 ?
HALBOSTAD, Jarle	Snåsa, Grong	12.01.21	26.04.44	VB	Omkom i bilulykke ved Holmestrand. USCHA. Begravet i Snåsa.
HANSEN, Sverre	Trondheim	22.09.99	02.45	7/Norge	Schlagentin i Pommern. Ble kalt «Pappa Hansen» Datter var RK-søster.
HAUGEN, Odd Jacob	Trondheim	06.03.24	21.08.42	Wiking Westland	Savnet 28.12.1941. Etterlatt på en Verbandplatz/tatt til fange av russerne. (Marsckblock Wiking)
HEGG, John Fridtjof	Trondheim	08.05.23	?	Wiking Westland	Ukjent skjebne. Russisk fangenskap? Panserkjører. Innsats i Kaukasus, Italia, Normandi. Uscha. Jernkors 2. og 1. klasse
HEGRE, Sverre	Hegra, Stjørdal	22.12.19	22.07.41	Wiking	Tarnopol, Taräschöschka. Reg. Nordland og Germania. Gravlagt syd for Kiew.
HEGSTAD, Arvid	Stjørdal	23.08.24	29.05.43	Leg.	Døde av lungebetennelse (difteri?) på lasarett i Weiden. Gravlagt Stadt-Friedhof Weiden, Oberfalg, felt X, grav 20 RA
HENRIKSEN, Georg	Steinkjer	30.07.19	21.01.43	Wiking	Døde på lasarett. Germania 1. bat.
HOLTHE, Emilie	Levanger	1910	16.10.44	RKS	Drept ved flystyrte i Telemark sammen med bl.a. Ustuf. Kjell Einar Martinsen
HØGSETH, Bård	Snåsa	?	?	Polkp.	Usikre oppl. Må ha vært i et av Politikp. Feilskrevet for Bøkseth?

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
JACOBSEN, Gunnar	Trondheim	24.11.24	26.06.44	Leg. Skibat.	Hasselmannshøyden, Karelen.
JONASSON, Johan August	Inderøy	?	19.01.44	Norge	Oranienbaum
JØRSTAD, Ola	Snåsa	17.05.14	?	Skibat.	Falt våren 44.
KAALD, Olav	Rørvik	03.02.16	04.05.42	1/Leg. øst	Leningrad. Grav ukjent. Kunne ikke berges inn? Kanskje fra Oslo? ✓
KARLSEN, Gunnar	Mosvik	28.05.24	25.06.44	Skipp. Skibat.	Karelen
KARLSEN, Kåre Margido	Trondheim	05.06.12	18.09.42	2/Leg.	Werch Kojrowo, Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo, felt B, rekke 2, grav B. ✓
KNUTSEN, Edvin	Stjørdal Steinkjer?	15.01.11	26.06.44	Skibat.	Karelen
KROGSTAD, Kåre	Sakshaug	19.02.20	26.05.43	Skipp.	Karelen. Falt sammen med Gust Jonassen.
LANDSTAD, Olav	Steinkjer	18.12.21	03.01.44	Norge	Narva. Kan være forveksling med Sandstad?
LEHMANN, Nils Edvard	Ålesund Trondheim?	25.04.17	?	3/Leg.	Savnet. Etter krigen meddelelse fra Lebedev i St. Petersburg om at L's levninger er funnet i en tidligere bunker ved Krasnoje Selo Kirken O, ihjelslått. ✓
LEISTAD, Tor	Trondheim	15.05.27	25.06.44	Norge Skibat.	Karelen. Ettersøkt som mulig savnet i 1955 uten resultat.
LERFALD, Bjarne Margido	Hegra	09.03.09	26.06.44	Leg. Norge Skibat.	Karelen. Savnet.
LOTHE, Johan Edson	Trondheim	15.10.21	25.08.43	Wiking	Kadniza.
LUND, Otto	Skage i Namdal	25.02.27	25.06.44	Skibat.	Savnet. Karelen/Kandalaska fronten 30 km. nord for Kiestinki. Ettersøkt 1955 uten resultat.
LUNDEMO, Ludvig	Lundamo	09.12.14	12.02.43	14.Leg.	Krasnyjor, Leningrad ✓
LYNGSTAD, John	Kjerknes- vågen	15.02.20	16.10.44	Norge	
LYNUM, Håvard Osvald	Trondheim	31.12.19	?	2.Polkp. Skibat.	Tatt til fange (19.04.44.) ved Mendewaara sammen med Einar Pedersen. Død i russisk fangenskap 1945.
LØVOLD, Kristian	Trondheim	19.04.15	16.04.42	Leg.	Werch Kojrowo (Uritz) ikke berget inn ✓
MEYER, Heinz Willy	Trondheim	10.07.23	12.09.42	Leg.	Krasnoje Selo. Wenerjasi ✓
MOE, Tor Magne	Trondheim	15.09.24	10.08.42	Leg.	Wenerjast ved Leningrad
MOXNES, Halvor	?		29.04.45	4/Skibat.	Eggedal. Gravlagt på Ekeberg.
MYHREN, John	Fager- haug	23.06.22	28.02.45	Wiking	Døde i Graz av sine sår. Gravlagt på militær kirkegård ved Res.laz. 11 samme sted.

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
MYRHOLDT, Sverre	Trondheim	16.06.24	15.01.44	1/Leg. 1/Norge	Kosherizy, Oranienbaum ved Leningrad.
NIELSEN, Knut	Trondheim	30.11.20	27.01.44	7/Norge	Savnet Martynowo, Oranienbaum ved Leningrad
NILSEN, Gunvald	Trondheim		?		
NYBJERKAN, Bernt Olsen	Kyrksæter-øyra	12.09.11	01.03.44	9/Norge	Narva.
OLSEN, Arild	Trondheim	22	?	Wiking	Savnet?
OLSEN, Haldor	Trondheim	?	01.08.42	Wiking	Wenerjast
OLSTAD,	Trondheim	?	?	Skibat.	Forveksling med nedenstående?
OSTAD, John	Beitstad	29.01.22	26.05.43	Skikp.	Kiestinki, Nord-Karelen sammen med Gust Jonassen.
PEDERSEN, Bjørn Bast	Trondheim	29.09.21	22.07.44	2/Leg.	Løp over til russerne i Uritz 19/5-42. Etterlyst i Fahndungsnachweis. Død på russisk hospital 22/7-44.
REPPEN, Njål	Trondheim	30.11.14		4/Leg.	Døde av vådeskudd i Trondheim 19/11-44. Hstuf. Kp.sjef i Leg., senere skolesjef for 2. Hird.reg. Befalsskole i Trondheim. - Fenrik ved IR. 14 Helgeland. - Jernkorset II kl.
RINDAHL, Hans Åge	Trondheim	26.09.25	15.08.44	Leg.	Død i Trondheim.
ROVIK, Henning	Trondheim	05.03.23	30.01.43	3/Leg. 14/Leg.	Russland (Røvik?)
RØHMESMO, Ole Nilsen	Orkanger	20.04.10	16.04.42	4/Leg.	Uritz, Leningrad. Gravlagt Krasnoje Selo, rekke 2, grav 20.
SANDSTAD, Olav	Beitstad, Jådåren	15.12.22	19.01.44	1/Norge	Oranienbaum, Leningrad Gravlagt Begunizy.
SANDØY, Kåre	Råkvåg	17.09.21	24.07.44		Såret, død etter lasarettopphold.
SAUR, Oddmund	Svenning, Steinkjer	25.07.08	?	Wiking	Siste underretning Stralsund julen 44.
SEEM, Nils	Grong	03.08.22	?	7/Norge	Savnet 27.01.44. døde i russisk fangenskap. Opplyst av en kamerat som hadde sittet i samme leir.
SIMONSEN, Finn	Røros	30.09.15	25.06.44	Skibat.	Karelen.
SIVERTSEN, Margido	Trondheim	26.11.08	11.04.45	NI (?)	Fürstenfeld, Østerrike (14.4.45?)
SKAMFER, Magnar	Berkåk	30.11.25	25.06.44	Skibat.	Karelen.
SKJELSTAD, Tor Jentoft	Trondheim	27.12.22	07.08.42	Leg.	Leningrad. <i>Wenerjast</i>
SOLBU, Egil Henrik	Ørland	02.10.17	20.10.44	Wiking Skibat.	Savnet utenfor Warsjawa. Baker, også i felten.

Raines, Albert Helge antagelig T.heim f 7.15. 2 Polksp. Stod med. bretat seg 2/3.43

Navn:	Adr.:	Født:	Falt:	Enhet:	Hvor falt el. gravlagt. Annet:
SPARRE, Einar Olaf	Beitstad?	17.05.22	15.04.42?	Leg.	Neppe trønder, men Beitstad oppgitt som adresse. Usikre opplysninger. Det påstås også at han ble dimmitert 10/5-43.
SPRAUTEN, Halvor Jostein	Sprova	17.05.22	15.04.42	Leg.	Pleskau. Fetter av de to nedenstående.
SPRAUTEN, Kåre Kjetil	Sprova	28.03.26	05.12.42	2/Leg.	Werch Kojrowo. Leningrad. Gravlagt i Krasnoje Selo, felt F, rekke 1, grav 11. Bror av nedenstående.
SPRAUTEN, Knut Sigmund	Sprova	24.09.21	14.09.42 (04.09.42?)	Leg.	Leningrad. Såret, døde på sykehus i Pleskau. Gravlagt i Krasnoje Selo. Bror av ovenstående.
STEDJE, Henrik	Sparbu	14.08.27	26.06.44	Skibat.	Karelen.
STRAND, Thorbjørn	Trøndelag	?	?	Skibat.	?
STRØM, Thore	Trondheim	19.02.26	25.06.44	Skibat.	Karelen. Siste etterretning Kiestinki. Ettersøkt 1955 uten resultat.
STØRSETH, Kåre	Orkanger	30.09.21	26.09.42	3/Leg.	Leningrad. Lungeskudd. Døde på Hauptverbandplatz, Krasnoje Selo. Gravlagt der.
SVARVA, Helge Marius	Malvik	05.05.17.	25.06.44	Norge Skibat.	Karelen. SS-Laz 18, Wachinger Güertel 97 ST.II F, Wien 6/8-43.
THORLAND, Thorbjørn	Trondheim	01.10.21	28.12.42	Wiking	Ved Orel - Malo Archangelsk.
TILLER, Kåre	Hasselvika, Rissa	22.04.20	09.08.42	Leg.	Leningrad. <i>Wenjasi</i>
TINGLUM, Mentz Thomas	Trondheim	10.07.26	25.06.44	Skibat.	Karelen.
TORAAS, Thorbjørn	Trondheim	25.10.20	?		Savnet sept. 44.
WIBE, Johan Bernhard	Trondheim	02.11.08	22.07.42	3/Leg.	Død på lasarett i Krasnowardeisk (Gatschina).
WIGDAHL, Ole Halvor	Strinda, Trondheim	13.04.25	25.06.44	Skibat.	Karelen.
WIIK, Asbjørn Jæger	Trondheim	20.06.20	?	Wiking 13/Norge	Stargard. Død på SS-Hauptlazarett, Berlin, april 1945. Ustuf. Antas gravlagt der.
ØIEN, Hilmar	Trondheim	13.04.26	25.06.44	Skibat.	Karelen.
ØRSLEIE, Bjørn	Trondheim	16.09.25	14.01.44	Leg. 1/Norge	Oranienbaum, Leningrad.
ØSTERÅS, Olav	Sparbu, Steinkjer	11.05.20	25.07.44	PK/Leg. Norge	Italia. Kurt Eggers Stabspk., Berlin. Gruppe Wort Heimat 27. Lærer. Fra Møre? (PK = propagandakompani)